

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Kriza delavstva.

Predvčerajšnjim smo v članku »Kri- za intelligence« pokazali, kako daleč je že prišlo tisto delavstvo, ki se imenuje po krivici duševni proletariat. Duševnosti ni v njem prav nič več in tudi razumnosti ne, ki je tej vrsti proletariata dala ime »intelligence«. Ne enega ne drugega ni; če bi bilo, bi se temu proletariatu, ki je v resnici proletariat, ker živi od prodajanja svojega telesa, ne godilo tako po pasje.

Danes pogledimo, kako je s tistim proletariatom ki se ne imenuje inteligenca in ki ne prodaja vsega svojega telesa, češ, da razumnosti nima v glavi in zato kapitalisti za njegovo glavo nič ne dajo in mu plačujejo samo ročno delo; ki prodaja to- rej po splošnem nazoru samo del svojega telesa, svoje roke.

Pri inteligenci smo videli, da strda že tako hudo, da je pripravljena po svo- jem navadnem dnevnem poslu delati še nadalje delati tudi kakšno dozdej zanj preumazano ročno delo, mizarstvo, kro- jaštvo, čevljarstvo itd. Svoj dosedanji 6- urni delavnik hoče s tem žrtvovati in svoj duševni napredek, ki ga je že dozdej za- nemarjala s svojo brezbriznostjo, hoče za prihodnost sploh onemogočiti. Kaiti do- kler so bile plače take da je mogel dati inteligent svoje čevlje popraviti pri čevl- jarju, so vsaj pametnejši imeli čas skr- beti za izobrazbo, odzdej bodo pa vsi pri- siljeni v svojem prostem času krpati, ža- gati itd. Da bodo s tem svoje plače po-

fisnili še nižje, o tem se jim niti ne sanja ne...

Ročno delavstvo je že dolgo časa na istem. Redki, zelo redki so danes tisti de- lavci, ki si s svojim šurnim delavnikom zaslužijo toliko, da lahko izhajajo. Veči- noma vsi so se ob času brezposelnosti naučili prijeti za vsako delo in so priprav- leni eno ali drugo tako delo opravljati po šurniku, da si tako pribore svoj obstanek na račun svojega izobraževalnega časa. S tem pada pa ne le delavčeva izobrazba, ampak tudi še vse več. Človek, ki se na- vadi tako živeti, tako »izhajati«, tak člo- vek niti ne ve ne, da šurnika že nima več! »V naši tovarni pa še imamo in si ga ne damo vzeti,« tako pravi ponosno tak revež — ko bo na izgubil svoj postranski zaslužek, bo pa sam prosil tovarnarja za 10 in 12urno delo, ker z šurnikom še za suh krompir ne bo imel.

Tak človek pa se preneha zanimati tudi za svoje organizacije. Kdor pride le enkrat na leto na sestanek, ali kdor čita delavski časopis samo na vsake kvatre, ta ne more razumeti, o čem se na sestanku govori ali o čem časopis piše. Vse mu je novo in tuje. Tam, kjer je večina delav- stva tako tepena, tam so sestanki po na- vadi tudi slabo obiskani — seveda, če greš samo na vsak deseti sestanek in drugi tudi tako, potem je navzoča vselej samo ena desetina. Potem si pa misliš, saj se drugi še manj brigajo, da drugi še manj delajo da organizacija ni za nič itd. itd. Tvoja moč je strta, ker je strta tvoja izobrazba, tvoja zavednost, tvoja volja.

Izhaja razen pondeljka in dneva po praz- niku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Draginja, ki bi naj ti odprla oči, ti jih na ta način še bolj zapre...

Toda za nekoliko je ročno delavstvo vendarle na boljšem nego inteligenca: svoje razredne organizacije ima in te or- ganizacije kolikor toliko še drže naval re- akcije. Žal, da te organizacije dandanes le vegetirajo, da prihaja le desetina delav- stva na sestanke in da ta desetina na ta- kih sestankih ne vidi organizatorične mo- či — kakor smo zgoraj rekli. Delavstvo je odvisno od organizacij, organizacije pa od delavstva. To dvojje se od sebe ne mo- re in ne sme ločiti, če hoče eksistirati.

»Svoboda« je delavska izobraževalna organizacija, ki je poskušala v vsem se- danjem nejasnem delavskem položaju ostati nepristranska. Vendar je imel občni zbor ljubljanske podružnice 29. marca še manj nego desetino udeležencev, od 142 plačujočih članov jih je bilo samo 12 na zboru, desetina bi bila 14! Po Ljubljani si- cer ne smemo presojati delavskega po- ložaja na Slovenskem, Ljubljana ni nika- ka posebna luč, nasprotno. Vendar nihče ne more tajiti, da tudi ljubljansko delav- stvo na enak način zapravlja svoj šurnik, kakor smo zgoraj omenili. Ugotovili smo tudi, da neka delavčeva žena ni bila na zboru zato ker je delala do 22. ure, (do 10. zvečer), čeprav je delala tudi ves dan od ranega jutra. Pri vsem ta žena še nima otrok, kaj bo, kadar jih dobi? Pa nien mož je kvalificiran delavec!!

Kriza delavstva je tu in ta kriza se da rešiti samo na dva načina: bodisi pro- pademo vsi skupaj še bolj, bodisi bo mo-

Skavtizem.

V zadnjem času so se začeli pojav- ljati na naših ulicah mladi ljudje v rjav- kasti srajci in z značilnim ameriškim klo- bukom na glavi.

Kdo so to in kaj hočejo?

To so skavti, člani skavtske organi- zacije. Ta organizacija ima namen vzga- jati mladino v smislu gesla »nazaj k na- ravi«, spopolnjevati rodbinsko in šolsko vzgojo ter nuditi mladini, kakor tudi od- raslim zdravo in romantično življenje v prosti naravi.

Skavtska organizacija prireja v svrhu utrjevanja mestne mladine tabore v pro- sti naravi in počitniške kolonije na teme- lju minimalnih življenjskih potreb, goji tu- ristiko po ravnam in v gorah, goji vse primerne in dostojne športe in igre, goji vse gimnastične sisteme v svrhu izpopol- njevanja telesne vzgoje.

Skavtizem vežba mladino v spretno- stih, ki so za življenje v naravi potrebne in koristne, n. pr. postavljanje šotorov, kuhanje na prostem, prva pomoč pri ne- zgodah, plavanje, smučkanje, čitanje spe- cialnih map, signaliziranje, čitanje sledov, vezanje vozlov itd.

Skavtizem navaja mladino k spošto- vanju ročnega dela, goji smisel za vza- jemnost in skupnost, za red in disciplino, za bratstvo med ljudmi in mir med na- rodi ter smisel za prirodne krasote in zdravo romantiko.

Skavtska organizacija odvaja mladi- no od slabe družčine in slabe okolice s tem, da se jo zaposli v prostem času v skavtskih družabnih prostorih, taborih in počitniških kolonijah, odvaja od škodljivih in grdih navad, posebno pa od uživanja alkoholnih pijač in pušenja.

Geslo Skavtov je: Bodi pripravljen! To pomeni, da mora biti Skavt vedno pri- pravljen vršiti svoje dolžnosti napram bližnjemu, napram narodu in človeški družbi v smislu skavtskih zakonov, ki so sledeči:

1. Skavt je pošten, resnicoljuben in pravičen;
2. Skavt spoštuje vse, ki delajo za blagor ljudstva;
3. Skavt je koristen član družbe;
4. Skavt je prijatelj vsem dobrim ljudem;
5. Skavt je napram vsakemu prijazen in vljuden;

6. Skavt je prijatelj narave;

7. Skavt je poslušen napram svojim predpostavljenim;

8. Skavt je vedno dobre volje;

8. Skavt je varčen;

9. Skavt se izogiblje škodljivih, ne- potrebnih in grdih besed in dejanj, ne pije alkohola in ne puši.

Vsak Skavt mora pred končnoveljav- nim sprejemom položiti obljubo, da bo stremel vedno za tem, da ostane zvest svojemu narodu in dober član človeške družbe, da bo vedno in povsod pripravljen pomagati bližnjemu in da bo vestno iz- polnjeval skavtske zakone.

Ustanovitelj skavtizma je v prvi vrsti angleško-ameriški prirodoopisec in žival- ski slikar Ernest Thompson Seton, ki je ustanovil leta 1902. v Ameriki (Kanadi) organizacijo »gozdovniških Indijancev« (The Woodcraft League of America). V Evropi pa je ustanovil v letih 1903. do 1908. bivši angleški general Baden Powel no vojaškem vzoru prirojeno organiza- cijo pod imenom »Izvidniški dečaki« (The scout Boys). Temu drugemu vzoru je sle- dila večina narodov v Evropi. Danes ima skavtska armada celega sveta že nad dva

ralo delavstvo vzeti valetu svojih organizacij bolj odločno in bolj vztrajno v svoje roke. Od svojih ust in od svojega počitka si je treba utrgati, če ni drugače, nikakor pa ne gre, da bi delavstvo naslednje kapitalistom, ki najprej s svojim sistemom potisnejo delavca na nezaposlenega prosjaka, potem ga za borno mezdo priklenejo v 16urno delo, potem pa mu pravijo, da so delavske organizacije krive vse te bede, kakor je rekel nekdo vdovi po delavcu, ki je padel na Zaloški cesti: »Zakaj niste naučila moža, da bi bil ostajal doma.« V resnici bi pa do Zaloške ceste nikdar ne bilo prišlo, če bi se bilo delavstvo res stalno udeleževalo sestankov in vsega izobraževalnega dela. Tako delavstvo ne bi bilo sledilo hujšakem, ker bi bilo samo vedelo, česa mu je treba.

Žalostno pa je posebno to, če slišimo, da se kak delavec nepovoljno izraža o organizacijah, čeprav ne dela v njih, čeprav se niti sestankov ne udeležuje. Člani »Svobode«, ki so z njo nezadovoljni, nimajo prav nobene pravice kritizirati jo, posebno pa ne njenega odbora. Če ste hoteli imeti to ali ono drugače, bi bili prišli na zbor in prevzeli vodstvo sami v svoje roke, 12 bi vas bilo dovolj...

Podobno je z našim tiskom. Kapitalisti so v zadnjih letih zelo spretno operirali in posrečilo se jim je organizacije razdeliti s par ljudmi, ki so jih nastavili. Seveda s tem niso ubili organizacij, samo raztrosili so, da je delavsko gibanje razcepljeno in s tem so samo še povečali delavsko mlačnost, tako da ima lakota še lažje delo in da se udeležuje delovanja res danes ta, jutri druga desetina, samo desetina! Da dobiva na ta način odbor vedno večjo moč v roke, je jasno. Potem se začne pa ta odbor blatiti in obrekovati, da izgleda vse delo umazano.

Disgustiranje imenujejo kapitalisti to delo in priznati jim moramo, da jim je precej uspelo. Disgustirano je delavstvo in v tem disgustiranju ne razume »Napreja« in njegovih resnih in strogih opominov. Ne razume niti tistega, kar je še pred kratkim dobro razumelo — Kristanovsko gospodarstvo namreč. Nikdar ni »Naprej« pisal proti konsumu, Čobal se je

milijona članov. Največ jih je v Zedinjenih državah Amerike, kjer jih je čez pol milijona. Izmed slovanskih narodov jih ima največ Poljska, in sicer okoli 35.000, Češkoslovaška, kjer obstoja kakih šest različnih skavtskih organizacij jih ima vseh skupaj okoli 20.000, v Jugoslaviji jih je danes okoli 3000. Omenimo še posebej, da jih ima Ogrska nad 15.000.

Prvi, ki je opozoril slovensko javnost na to novo vzgojno metodo, je bil H. Pajter, ki je priobčil v »Naših zapisnikih« v prvi in drugi številki letnika 1913. članek pod naslovom »Scout«. Med Slovenci se je porodila skavtska organizacija lansko poletje, med Srbi pa že leta 1911. Ustanovil se je v Ljubljani pripravljalni odbor, ki je izdelal pravila in jih predložil oblasti v potrjenje. Zasnovana skavtska organizacija bo obsegala vso Slovenijo in bo z ozirom na svetovni nazor in politično prepričanje članov strogo nepristranska. Na temelju nekega odloga ministrstva za prosveto je dovoljeno vsem šolam sodelovanje v skavtski organizaciji.

Skavtizem, kakor se tudi na Slovenskem razširja, ima torej mnogo skupnega z našo »Svobodo«, vsaj pa z njenim namenom in cilji. Socialistični organizaciji je sploh zelo blizu, samo da se mi v par točkah ne strinjamo popolnoma. Tako za-

na kongresu strašno blamiral, ko je hotel to natveziti delegatom. Pač pa smo v »Napreju« nastopali proti napakam, kakor je dolžnost delavskega tiska. Obsojali smo da je dal Konsum za Kristanovske kandidature leta 1920, četrta milijona kron brez vednosti članov, ker je to in ako gospodarstvo povzročilo resnični razdor med delavstvom. Nikdar pa nismo rekli, naj člani zato izstopijo, nasprotno, svetovali smo naj vse delavstvo vstopi in naj napravi red. Za to odkritosrčno delo za konsolidacijo našega zavednega proletariata je začelo vodstvo Konsuma delovati proti »Napreju« in zdaj mu je še celo iniserat odtegnilo. To se pravi, da bo »Naprej« še za 3000 Din vsak mesec na slabšem in plačati bodo morali seveda naročniki. Obračamo se na vse delavstvo, da dobro preudari vse to in se vpraša, ali je še čas za disgustiranje, ali bo treba že resno začeti z odločnim delom za razširjenje našega tiska med trpečim ljudstvom.

Zavedni sodrugi morajo biti mnogo bolj požrtvovalni, če hočemo, da pride naša ideja tudi med dozda še nezavedne ali pa zaradi kapitalističnih intrig »disgustirane«!

Politične vesti.

+ »Jutranje novosti« prihajajo v zaključku, da so vsi drugi voditelji razen radikalnih splezali po delavskih žuljih navzgor. Gotovo, Pašića je delavstvo prav gotovo izvolilo za ministrskega predsednika.

+ Cesar Janez je že zapustil svoj tron in ga prepustil velikemu županu dr. Lukanu.

+ V notranjepolitičnem položaju še ni bistvenih izprememb. Zadnja poročila vele, da vlada ne namerava razpustiti nove skupščine, pa tudi odstopiti še ne mara. Dokler bo na Hrvaškem mir, ne bo intervenirala. Dr. Laza Marković je izjavil, da o kaki reviziji ustave ni govora. V Spahovi skupini je opazati nezadovoljnost s sporazumom v Zagrebu. Opozicija se oglašja, naj bi se šla ta skupina sama z vlado pogajat.

+ So že notri! V Belgradu so naši opatijski delegati z vladnimi možmi imeli

hiteva skavtizem v 7. točki svojih zakonov še izrečno poslušnost do predstojnikov, dočim poznamo mi le disciplino do organizacije, kar se tiče raznih predstojnikov pa ne velja za nje nobene posebne izjeme v občevarstvu, temveč občujemo z njimi, kakor določajo etični principi z vsakim drugim človekom. Dalje se ne moremo strinjati s tem, da bi človek razredno socialističnega svetovnega nazora sodeloval v organizaciji, ki je kar se tiče svetovnih nazorov, na popustljivem stališču, zlasti pa če imamo mi v »Svobodi«, ali pa bi morali imeti v nji organizacijo, ki zastopa v tem oziru čisto določeno stališče. Po drugih deželah si zato socialistično gibanje prizadeva tudi v tem oziru izvesti isto ločitev kakor jo je n. pr. že izvedel na Češkoslovaškem napram Sokolstvu. Baš na Češkoslovaškem obstoja v podobni delavski organizaciji, kakor je naša »Svoboda«, v Zvezi delavskih telovadnih enot, poseben odsek, ki je urejen čisto tako kakor skavtizem in ta odsek je obsegal, kakor nam je razvidno iz 2. številke »Kresa« že začetkom lanskega leta krog 3000 članov.

Isto bomo morali uvesti tudi pri nas in letošnji delegacijski občni zbor SDIZ »Svobode« bo moral tudi v tem oziru razpravljati o tozadevnih sklepih.

sestaneč, na katerem so padle besede, da se paritetna komisija najbrže več ne sestane, ampak da bosta italijanska in jugoslovanska vlada zaprosili za arbitražo (razsodbo) švicarskega predsednika. Položaj je čist kakor voda: Ko se ne more med seboj sporazumeti? Markirajoče delegacije. Kdo se je že sporazumel? Obe vladi. Če prideta obe že s sporazumom pred švicarskega predsednika, ni zlodja, da bi jim ta štrene zmešal: štrene kupčevanja na račun ljudske neumnosti.

+ Železničarske draginjske doklade je finančni odbor v načelu sprejel. Sedaj je treba samo še čakati, da jih vlada predloži novi narodni skupščini v odobritev. Kdaj bo to!

+ Vlada je odklonila avstrijsko prošnjo, da bi se predručile nekatere točke v trgovinski pogodbi. Pogodba ostane nespremenjena v veljavi.

+ Vprašanje Južne železnice so na konferenci v Rimu rešili. Železnica se ne podržavi.

+ Francoski vojni petelin je zgubil pamet. V pariškem parlamentu so sprejeli s 414 proti 154 glasom predlog za podaljšanje vojaške službe na 28 mesecev.

+ Strokovno organizirane delavce so začeli na Španskem, zlasti v Barceloni, znova napadati in s palicami iz zasede ubijati...

V ODGOVOR.

»Rdeči prapor« »Naprejevega« članka »Na vse naslove« večidel ni »razumel«. »Rdeči prapor« še mnogih stvari ne bo razumel, kajti če te kdo zgrabi na kakem neprijetnem mestu, je ono najboljša metoda, da se izogneš odgovoru. Tudi če kakšno vprašanje potvoriš, se lahko izogneš odgovoru. »Rdeči prapor« to ve. Zato je n. pr. potvoril smisel raznih vprašanj v članku »Na vse naslove«, med njimi tudi naslednje: ali zaslužijo, da socialistično delavstvo nanje pljune, tisti ki mu stranko izdajo? Gospoda se je obesila na neestetičnost pljunkov, odgovora pa ni dala, čeprav bi lahko vsakemu človeku dopovedala, da ona ne zasluži takih pljunkov, če bi se ji posrečilo dokazati, da stranke ni izdala. Pa to ni vse: gospoda bi molčala najbrže tudi na vprašanje, ali je zmožna navšalnosti. V najboljšem slučaju bi odgovorila s kratkim »ne!« In vendar je v zadnjem »Praporu« zagrešila tudi navšalnosti. Stvar predstavlja tako, kakor bi bil naš sođr. tajnik napisal tisti članek v »Napreju«. V njenih očeh je sođr. tajnik alfa in omega vse naše organizacije in si korumovstvo menda res domišlja, da bo organizacijo ubilo, če se mu posreči ubiti njega. Pa so že drugačni gospodje skušali organizacijo spraviti s sveta in se jim ni posrečilo. Predvsem zato, ker so bili sami lopovi tisti, ki so nam očitali lonovščine, ker so bili sami razdiralci tisti, ki so nam očitali razdiralstvo, ker so bili sami navšalovci, ki so nam očitali navšalnost. Gospodje, tistega članka ni napisal sođr. Bernot, ampak jaz. Jaz sem mnenja, da zaslužijo izdajalci delavskega gibanja pljunek. Ne morem nič zato, če so pljunki neestetični in čeprav mi mnogi zamerijo, ne bom nikoli prenehal praviti Kljukcu Kljukce, tatu tat, izdajalcu izdajalec in bom pljunil nanj. Takta in rokavice ne priporočam nikomur, ki imajo kaj opravka s takimi ljudmi. Tisti, ki so pripravljeni za obrambo ideje na najskrajnejše, bodo to razumeli, če se pa skrijejo za »nerazumevanje« oni, ki imajo navado stisniti roko med noge in zbežati z obzidja, kadar pleza sovražnik po lestvah v grad, ne bo take škode. Vsaj eno

dobro lastnost ima naše pisanje tudi kar-
dar je »nevzgojno« in proti estetiki: pi-
sano je javno, dočim se poslužujejo advo-
kati rajši obrekljivih tajnih okrožnic.
K. K.

Dnevne vesti.

OPOMINI.

Zamudnikom smo te dni začeli raz-
pošiljati opomine za naročnino. Prosim
jih, naj se potrudijo čimprej poravnati za-
stanek, da jim bo potem olajšano redno
plačevanje.

S tiranjem je mnogo posla. Eventu-
alne pomote naj nam vsak takoj sporoči.

Uprava »Napreja«.

Položnice. Današnji številki »Nape-
ja« prilagamo položnice. Prosim vse na-
ročnike, ki bodo poslali zdaj naročnino
še za marec, naj pošljejo še tudi naroč-
nino vsaj za en mesec vnaprej.

Uprava.

»Tak človek, kakor je Bernot, zaslu-
ži samo še klofute, ker je polemika žnjim
nemogoča.« (Žargon z »Zarjo« zedinjenih
zadnjih »Delavskih novic« v eni celi koloni.)
— »Tak človek, kakor je Fabjan-
čič, zasluži samo še medajce, zato ker ho-
di svoj socializem na kolenih kazat pred
meščanskega ministra.« (Pisava »Nape-
ja«, s katero absolvira s par vrsticami
one, ki priznajo po celi koloni polemike,
da mu niso kos.)

Profesorjem na srednjih šolah je
prosvetno ministrstvo prepovedalo izvr-
ševati nad dijaštvom druge kazni, nego
so predvidene v zakonih. Če bi prosvet-
no ministrstvo poskrbelo dijakom za kruh
in pravi pouk, bi kazni sploh odpadle.

Zdravstveni odsek za Slovenijo raz-
pisuje dve službi okrožnih zdravnikov za
zdravstveno okrožje Središče in Grosup-
lje. Razpis v »Uradnem listu«.

**Praktični zmisel Angležev in Ameri-
kancev** je že davno spoznal, da ni nošnja
gumastih podpetnikov samo radi cene in
dolgotrajnosti bolj ekonomska, temveč
tudi zdravju ugodnejša, ker se tresenje
pri hoji znatno zmanjša. Dajte na vaše
čevlje prave Palma kavčukove pete in se
boste sami o teh prednostih prepričali.

Delavci! kupite čevlje samo z znam-
ko »Peko« domačih tovarnen Peter Kozina
& Ko., Tržič, ki so najboljše in nalcene šli.
Glavna zaloga na drobno in debelo. Ljub-
ljana. Breg 20.

Ljubljana.

Nedavno je magistrat po listih opo-
zoril javnost, da je vožnja gnojnice po
mestu dovoljena le med 10. zvečer in 6.
zjutraj. Ker ima na obstoječi ljubljanski
cestno-policijski red strožje določilo, se
smejo stranišča prazniti in prevažati gnoj-
nica ter drugi smrdljivi in ostudni pred-
meti le med 11. zvečer in 5. zjutraj.

Paznikov mestnih nasadov potrebuje
mestna občina ljubljanska za letošnje po-
letje. Plača 1200 K mesečno. Neomadeže-
vano življenje. Upoštevajo se predvsem
potrebni upokoenci. Reflektanti naj se
zeglase med običajnimi uradnimi urami v
mestnem gospodarskem uradu.

Stavbena in gostilničarska zadruga
»Delavski dom« na Glincah vabi vse za-
družnike na redni občni zbor, ki se bo
vršil dne 7. aprila 1923 ob 7. uri zvečer v
društvenem prostoru »Delavski dom« na
Glincah številka 2. Dnevni red: 1. Čitanje
zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Po-
ročilo načelnika. 3. Poročilo nadzorstva.
4. Volitev odbora. 5. Raznosterosti. —

Udeležba vseh zadružnikov dolžnost. —
Odbor.

Repertoar Narodnega gledališča v
Ljubljani. Drama: V nedeljo, 1. aprila ob
8. zvečer »Otok in Struga«, izven. V po-
nedeljek ob 3. popoldne »Za pravdo in
srce«, izven; ob 8. zvečer »Othello«, iz-
ven. V torek ob 8. zvečer koncert oper-
nega baritonista Aleksandra Balabana, iz-
ven. V sredo »Otok in Struga«, red B. V
četrtak »Othello«, red E. V petek »Otok in
Struga«, red D. — Opera: V nedeljo, 1.
aprila ob pol 8. zvečer »Gorenjski slav-
ček«, izven. V ponedeljek »Carmen«, iz-
ven. V torek ob 6. popoldne »V kraljestvu
nalčkov«, mladinska predstava, izven. V
sredo »Vrag in Katra«, red D. V četrtak
»Nižava«, gostovanje gospodične Hane
Pirkove iz Bratislave, red C. V petek
»Čarostrelec«, red A. V soboto »Janko in
Metka«, izven. V nedeljo »Seviljski bri-
vec«, izven.

Celje.

**Plenarno zborovanje strokovnih or-
ganizacij v Celju.** V sredo 28. marca se je
vršilo plenarno zborovanje strokovnih
organizacij v dvorani g. Janžeka. Razen
železničarjev in kemičnih delavcev so se
udeležile vse organizacije zborovanja.
Sodrug Mikič je predaval k prvi in drugi
točki dnevnega reda »Amsterdam ali Mo-
skva«. »Socialistično napredovanje in nje-
ga pripomočki«. Njegov referat je bil iz-
vršten in ga bo deloma objavil »Dela-
vec« v debato. Zanimiv je bil tudi drugi
del referata o »Socialističnem napredku
in njegovih pripomočkih«, s katerim je
statistično dokazal, da je socialistična
stranka na Švedskem rastla s pomočjo
abstinentnega gibanja. Čim več je bilo
abstinentov v stranki, tembolj se je stran-
ka razvijala. Zborovanje sta posetila tudi
ss. Svetek in Vrankar iz Ljubljane. Prvi
je govoril k referatu mirno, vendar je dru-
gi nastopil v zelo glasnem tonu, kar je
celjske kovinarje in tudi druge zaupnike
precej razburilo. Sodrug Leskošek je kot
predsednik pomirjevalno uplival na zbo-
rovalce. Nato je sodr. Mikič repliciral na
kritiko sodr. Svetka. K 3. točki je sodrug
Leskošek prečital resolucijo, ki je bila se-
stavljena povodom izživajoče pisave v
»Delavcu«, n. pr. »Zastrupljevalci vodnja-
kov v Celju«, ter je zavzel stališče, da se
mora taka pisava ukiniti in že storjena
napaka popraviti. Navzoča sodruga gosta
nista hotela o tem nič slišati, marveč sta
govorila proti resoluciji. Sodr. Vrankar je
naglašal, da je tisti, ki delavske duše za-
struplja, hujši in nevarnejši nego tisti, ki
res vodniake zastruplja. (Medklci: Res
je to, ampak zastrupljevalci so v Ljub-
ljani, ne v Celju.) V bistvu so se z izva-
janji sodr. Mikiča vsi strinjali in tudi Sve-
tek in Vrankar vendar se nista zadnja
strinjala s predloženo resolucijo sodr. Le-
skoška. Bili so na zanjo navzoči zaupniki,
in zato je bila z večino sprejeta. (Resolu-
cija se bo po 8. aprilu v slučaju potrebe
priobčila in njene določbe izvajale). V de-
bati so še nekateri celjski sodrugi stavi-
li vprašanje na sodr. Svetka, s kakšno pra-
vico je kovinarski tajnik odgovorni ured-
nik separatističnega lista »Rdeči prapor«,
ter so naglašali, da škoduje to organiza-
ciji. Sodr. Svetek je skušal sicer Golma-
lerja zagovarjati, vendar se Celjani niso
nustili prepričati, da je separatizem kor-
isten, na čenprav je samo političnega zna-
čaja, ker so si svesti, da ravno razkol po-
litičnih delavskih strank dela nesoglasje
v strokovnih organizacijah. Nato se je
zborovanje zaključilo.

Maribor.

Klub »Grohar« otvori s 1. aprilom v
veliki kazinski dvorani šesto slikarsko
razstavo. Udeležje se je tri Hrvatice (Na-
sta Rojc, Tereza Paulić, Anka Martinič),
skupno z 215 deli.

VŠČIPNI GA!

»Zahtevaj od svoje strokovne orga-
nizacije, naj pove, katera stranka je de-
lala za izboljšanje socialne zakonodaje!«
Kdo je to napisal?

18. januarja v »Ljudskem glasu«,
davno potem, ko so se mu na celjskem
kongresu »odprle zašite oči«, neki človek,
da bi pri strokovnih organizacijah agiti-
ral za SSJ.

Takrat še ni bil »pameten«, ampak
prav pa je le imel, ker razen SSJ ni no-
bena stranka nič storila za strokovne or-
ganizacije, SSDL jih je pa celo razbijala.

Isti človek je potem, ko je postal pa-
meten, v »Delavcu« zavzel ostro stališče
proti onim, ki so in bi še s strokovnimi
organizacijami vršili politično agitacijo.
(Sam se je naenkrat zavzel za »enotno
fronto«, torej za SSDL.) Kdor je tekom
volilnega boja strokovne organizacije ra-
bil za politično agitacijo in bi jih še hotel,
tega bo omenjeni človek postavil pred
tribunal. Kajti ta človek bi imel pri tem
tribunalu nekake predsedniške funkcije,
ki bi ga oproščale od tega, da bi ga zara-
di njegovega političnega udejstvovanja v
strok. org. postavili med obtožence.

Videti je torej, če hoče človek nekaj
doseči, ni treba samo, da je lažnjivec,
demagog, hohštapler, hijena, nedosleden,
pameten itd., ampak tudi prebrisan.

Tisti človek je, mimogrede poveda-
no, one, ki jih sedaj kliče pred sodbo, še
po 18. januarju, davno, davno potem, ko
je gledal na celjskem kongresu čudne
stvari, sam navajal na politično delo v
strok. organizacijah, n. pr. tako: Koj po
strok. shodu otvorite volilni shod.

Kdo je tisti človek?

France Svetek, najdi ga in vščip-
ni ga!

= **Vrednost denarja.** 1 dolar stane
96.25—97.25 Din. 1 češka krona 2.90 do
2.92 Din, 1 francoski frank 6.45 Din, 100
avstrijskih kron 13.8—13.9 para, 100 mark
47—49 para. V Curihi stane 100 naših
dinarjev 5.50 švicarskih frankov.

= **Redni železniški promet** med našo
državo in Madžarsko in sicer po vseh
proгах se otvori na Veliko noč.

= **Kdo je dobil?** Poljedelsko ministr-
stvo je izdalo uradne podatke, po katerih
je dobila lani naša država na račun vojne
odškodnine: iz Bolgarske 12.000 ovac,
5000 konj, 6000 krav in 6000 bikov, iz
Madžarske 3443 ovac, 700 konj, 3275
glav goveje živine, iz Nemčije 18.262
konj in 809 glav govede. Letos smo dobili
iz Madžarske 124 konj, 710 goved in 1561
ovac, iz Nemčije 290 konj. Torej lepe šte-
vilke. Ampak komu so pomagali s tem
olajšati vojno škodo? Bivši minister Pu-
celj bi vedel o tem mnogo povedati, n. pr.
o tistih konjih in živinčutih, ki so nam jih
pošiljali iz Nemčije, pa so oboleli kar na
stotine, še predno so bili čez nemško me-
jo. In, ker so oboleli, so jih pač trije, štir-
je vladni licitanti bolne prodali. (Kdo je
pa nevarno bolne kupoval?) In provizije
so bile pri tem, hajsasa, tralala! Pa ne sa-
mo Pucelj, še marsikateri nekdanji seda-
nji in bodoči minister bi vedel o tem kaj
povedati! Pa gvišno ne bi hotel!

2. številka »Kresa« je, kakor smo že
poročali, izšla pred par dnevi. Njena vse-
bena je zelo bogata in raznovrstna, še
boljša nego v 1. številki. Ernest Tiran pri-
občuje pesem »Na praznike«, polno poet-

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

Kremenu, ki je živel obskurno in primeroma mirno življenje socialističnega agitatorja, je bilo vprašanje »sabotaže, nasilja in zločina« bolj akademično, o njem so sodrugi razpravljali le na sejah in ga navadno položili na polico z veliko večino. Ali zdaj je bil France sam med »strigalicami« in »kocariji« — neizmučenimi delavci, ki niso imeli nikjer svojega doma, niti imetja razen svoje delovne sile, katero so ponujali na prodaj. Bil je na prvi črti razredne vojne. Ti ljudje so se klatili od dela do dela, poleti so bili izpostavljeni vročini, pozimi pa mrazu. Ker niso imeli stalnega bivališča, niso imeli volilne pravice, niti državlanskega prava; prav tako niso imeli prilike za organiziranje in sploh so izgubili značaj človeških bitij. Navadno so delali v rudnikih na Zapadu, na plantažah, železnicah in šumah. Družbe so jih nastanile v umazanih lesenih barakah in jim dajale ničvredno hrano, a če so količkaj protestirali, so jih šerifi in privatni stražniki pretepali in zaprli v ječo.

Tako so jim vcepili v duše neomajano sovraštvo do družabnega reda, in »kocariji« so se bojevali s svojimi tlačitelji z vsemi sredstvi, ki so jim bila na razpolago.

France in njegov tovariš sta naposled prišla v šume, v proletarski džungel, kjer so se »strigalice« in »kocariji« zbirali, kadar so bili brez dela. Tam — bilo je pravo pravcato šotorišče — se je France seznanil z najnižjimi elementi razrednega boja, z guerilci, ki se niso zanesli nič na politični boj, pač pa le na svoje pesti in sabotažne trike. Ko so ob večerih sedeli in ležali okrog ognja, je Kremen slišal grobe revolucionarne pesmi — parodije na mnoge krščanske himne, ki bi pripravile marsikatero vernega kristjana v omedlevo, če bi jih čul. Tam so počivali in izmenjali novice o napredku svojega boja, razpravljali o bojni taktiki, preklinjali socialiste in druge »političarje« ter »delavske mazače« in proslavljali »eno samo veliko unijo, masno stavko in direktno akcijo« proti industrialnim magnatom. Pripovedovali so drug drugemu o svojih doživljajih in bojih in France jih je molče poslušal; včasih se je zgrozil, kajti tako brezupnih in drznih ljudi še ni videl.

Med njimi je bil neki Kuran, kateremu so rekli »Malina« zaradi njegovih rdečih lasi in pegastega obraza. Bil je Irec po narodnosti, še mlad fant plavih oči, katerega bi človek imel za cerkvenega pevca, če ga bi srečal kje v mestu. Ta mladenič je povedal kako je bil v boju za svobodo govora v nekem daljnem mestu na zapadu. Policijski šef je vodil napad na zborovalce, toda »strigalice« so mu kmalu plačale njegovo brutalnost. »Brcnili smo ga s sveta«, je dejal »Malina«, ki je imel navado, da je vselej rekel, da so tega ali onega »brcnili s sveta«, kadar so koga spravili s pota. Drugi je bil »Ploščatoglavi Jože« iz indijanske dežele, ki je povedal, kako je nekoč položil dinamit pod stebre, na katerih so slonele stope pri rudniku. Razstrelba je pognala vso stavbo po slemenu eno miljo navzdol v kanjon. Tretji je bil šepavi »Kokodakar« Peterson. Pripovedo-

val je o boju z lastniki himeljnih nasadov v Kaliforniji. Dva voditelja stavkarjev sta bila zaprta v ječo in od tistega časa se vsako leto ponavljajo požari in pustošenje na dotičnih nasadih.

Govorili so o teh rečeh kakor vojaki, ki opisujejo dogodke na bojišču. Vsi so bili ponosni na svoja nasilna dejanja, ki so nekaj neizogibnega v vojni. Razredna vojna te vrste se vrši že cele veke in ima svojo etiko in svoje tradicije. Vsi tisti, ki se udeležijo bitk, govore o junaštvu in slavnih delih do pičice tako kakor vojaki. Zavrtni napadi in sabotaža ni zanje nobena sramota. Radi bi stopili na odprto bojno polje, toda nasprotna stranka ima vse topove na svoji strani. Kadarkoli se »strigalicam« posreči, da organizirajo delavce za veliko stavko, tedaj navadno planejo na nje vse sile kapitalizma: kapitalistični policisti jih pretepajo, kapitalistični šerifi streljajo na nje in koncem konca se znajdejo v kapitalističnih ječah, v katerih stradajo in zmrzujejo — stavka je razbita in delavske vrste razpršene. Če se to večkrat ponovi, tedaj se ni čuditi, da se najbolj vroče glave med njimi lotijo tajne osvete in napadajo s silo predstavnike kapitalistične družbe, kjer morejo. Družba pa, ki ne ve ali hitro pozabi, da jih je ona izzvala, pritisne »strigalicam« na čelo pečat zločincev in jih preganja kot divjačino. Ampak čudni so ti zločinci! Med njimi so posamezniki, ki so dokončali študije na vseučiliščih v Ameriki ali v inozemstvu, intelektualci in talenti godbe, pisateljstva in slikarstva. France je z odprtimi ustmi poslušal, ko so ležeči okrog ognja v šumi predavali o starem Egiptu, o življenju sužnjev na Grškem in vstaji gladiatorjev v starem Rimu; drugi so recitali Homerja, Strindberga, Stirnerja ali sceno iz Synga; tretji so pravili, kako so presenetili družino samotnega kmeta z igranjem Rahmaninove »Predigre« na kakšnem slabem glasovirju.

Vsi tudi niso bili desperadi. V njihovi sredi si našel ljudi, ki so ohranili oliko, krotkost in plemenitost svoje duše, ljudi izredne potrpežljivosti, katerih ni odvrnilo od njihove vere v človečanstvo bratstvo tudi najbrutalnejše nasilje. Oni se drže svoje vizije odrešenja sveta, ki ga prenove zavrženi in potlačeni, vizije, katero je prinesel na svet neki židovski tesar in katera straši po svetu že devetnajst sto let. Razlika med idejo omenjenega tesarja in njihovo idejo je ta, da vedo »strigalice« natančno, kako jo mislijo uresničiti; imajo definitivno filozofijo in program, katerega oznanjajo kot svoj evangelij mezdinim sužnjem vsega sveta. Dalje vedo, da njihova ideja nikoli ne umrje — ne zatro je vse ječe v Ameriki, vsi policijski koli in strojnice, vse zasmehovanje niti glad, mraz, ne bolezen. Ne! Kajti delavci jo spoznavajo in osvajajo; delavce je dosegel dragoceni nauk solidarnosti. Delavci se zanimajo za »eno samo veliko unijo« in se pripravljajo za oni čas, ko prevzamejo industrije v svoje roke in jih bodo upravljali potom svojih delavskih svetov, ki nadomestijo parlamente in legislature. To je tista velika ideja, na kateri sloni organizacija »Industrial Workers of the World«! to je tista ideja, ki pomeni »direktno akcijo«, ne pa tistega strašnega nasilja, o katerem blebeče kapitalistično časopisje, ki zavija pomen besede. (Dalje prih.)

nega solnca in barv, nekako impresionistično sliko v obliki verzov: Tone Seliskar, čigar zbirka »Trbovlje«, je pravkar izšla kot ena najlepših naših knjig po prevratu, na vsak način pa najgloblje segajoča in najsmiselnejša, kaže v mrkem, apokaliptičnem »Čuvarju vojaških grobov« še vedno samo napredovanje. Čuvar grobov — duh umorjenih milijonov vstaja in se razširja iz teh grobov, da uniči sistem, ki je kriv milijonih smrti. Mlad, še maloznan pesnik Joško Krošelj je zastopan z dvema pesmama, ki kažejo stalen napredek. Joško Krošelj je iz najmlajših, ki je še vezana na objavljanje po rokopisanih dijaških listih, morda najjačji talent. Čulkovski je zastopan s »Hohotom smrti«. Kadar se bo ta samouk, še nedavno preprost manualni delavec, nekoliko umiril oprostil se raznih uplivov in »šel bolj vase«, kakor pravimo, ga bo-

mo lahko veseli. Danes nam je lep dokaz, da doseže lahko tudi preprost delavec na duševnem polju, kar hoče, če je prinesel nekaj talenta s seboj na svet in če v ostalem hoče. Isti Čulkovski je zastopan tudi z živo pisano razpravo o predhodniku ruske revolucije, pisatelju Leonidu Andrejevem. Angelo Cerkenik nadaljuje svoj vojni roman »Mariško«. Sodr. Vinko Möderndorfer je prispeval z eno svojih lepih koroških narodnih pripovedk. Ruski filozof Solovjev je napisal velikonočni poem »Krist je vstal!«, ki ga je bilo vredno ponatisniti v »Kresu«. O »Materialistu in idealistu« razpravlja živahni ameriški mislec in skitalec Mulford. Zanimiv je pregled delavskega telovadnega in športnega gibanja v II. polletju 1922. Morda nas bodo taki pregledi vendarle zbudili iz naše tipično slovenske nezmožnosti za vztrajno in pozitivno delo. Še več drugih

stvari je v »Kresu« in pri tem ne smemo še pozabiti na dobro vzgojno delo, ki ga je začela izvrševati »Listnica uredništva«. Bogato gradivo, smo rekli! Delavstvo naj pazi na svoj »Kres«. Uredništvo se trudi z njim, kolikor mu je mogoče, zato bo samo delavstvo krivo, če ne bo neprestanega napredka. To je odvisno sedaj samo še od njegove pomoči. Razširjajte list, da postane večji, da bo gradivo še mnogovrstnejše! Zaradi 30 Din letno za »Svobodaše« oziroma 40 Din za dijakke oziroma 50 Din za druge, 1 dolar za Ameriko in 70 Din za ostalo inostranstvo, vendar ne boste zanemarili svoje dolžnosti. Zlasti še ker lahko plačate polletno! Uprava »Kresa« je v Židovski ulici 1, I. nadstropje.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Ravnokar došlo:

pomladanske
novosti

A. Šinkovic nasl. K. Soss, Ljubljana

Mestni trg 19.

Čitajte naš tisk!

Dnevnik „NAPREJ“ stane mesečno Din 15—
Tednik „LJUDSKI GLAS“ stane mesečno „ 3-50
Mesečnik „NAŠI ZAPISKI“ stane letno „ 25—
Oskar Wilde: „PRAVLJICE“, elegantno vezane „ 12-50
Karol Marks in Friderik

Engels: „KOMUNISTIČNI MANIFEST“ „ 1—
Bauer - Uratnik: „POT K SOCIALIZMU“ „ 1—
SOCIALIZEM IN VERA“ „ 7—
broširana „ 9—
lepo in trdno vezana „ 9—
F. Engels - Zagar: „RAZVOJ SOCIALIZMA“ od utopije do znanosti, stane „ 5—
Naroča se v Ljubljani, pošt. predač šte. 168.

NOVOSTI

za damske kostume

v največji izbiri pri

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg št. 10.